

> 2023. augusztus

Mi áll a lázadások háttérében?

ÍRTA BENOIT BRÉVILLE

VAULX-en-Velin, 1990. október 6. A 21 éves Thomas Claudio-t motorozás közben elütötte egy rendőrautó. Azonnal meghalt. A város négy napig lángokban állt. Üzleteket fosztottak ki, autókat gyújtottak fel, iskolákban randalíroztak, tűzoltókat sebesítettek meg, újságírókat vertek meg. „Mindennek a munkanélküliség és a fiatalok képzésének hiánya az oka” - mondta akkor Nicolas Sarkozy jobboldali alpolgármester .

Clichy-sous-Bois, 2005. október 27. A rendőrség üldözése elől két tinédzser, Zyed Benna és Bouna Troaré, egy utcai trafóban próbál elbújni és az áramütés következtében mindketten meghalnak. Az összecsapások Seine-Saint-Denis-ben törtek ki, és hamarosan az egész országra kiterjedtek. A három hétig tartó zavargások után Jacques Chirac elnök sajnálatát fejezte ki amiatt, hogy „az ország egyes területei súlyosan hátrányos helyzetűek, ahol nehéz élni”, és a „társadalmat mérgező diszkrimináció” elleni harcra szólította fel. Bírálta továbbá „az illegális bevándorlást és az általa generált emberkereskedelmet”, valamint „a felelősségvállalást elutasító családokat”.

Nanterre, 2023. június 27. A 17 éves Nahel Merzoukot egy közúti ellenőrzés során mellbe lőtték. A zavargások futótűzként terjedtek el az országban. A lázadás rövid (öt nap), de intenzív volt: 23 878 tüzeset volt a köztereken, 5892 járművet gyújtottak fel, 3486 személyt tartóztattak le, 1105 épületet és 269 rendőrőrsöt támadtak meg és 243 iskolát megrongáltak. „Az eseményeknek semmi köze sincs a szociális válsághoz”. Az ok „az állam és a nemzet szétesése” – mondta Laurent Wauquiez , aki a jobboldal jelöltje a következő elnökválasztáson. És vigyázzon mindenki, aki mást akarna állítani, mert azonnal megvádolják, hogy csak az erőszakot igazolja, kifogásokat keres, sőt akár azzal is, hogy „veszélyt jelent a köztársaságra” .

A politikai helyzet változását nyomon követhetjük a városokban ismételten lezajló lázongásokra adott válaszokban, amelyek mára elkerülhetetlenül a közbiztonság hiányát és az identitási problémákat veszik elő magyarázatként. Régebben magától értetődő volt – bár gyakran csak ráolvasásként – a rossz szociális helyzetet okolni. Ez mára teljesen háttérbe szorult, sőt szinte tiltott lett akár csak említeni is. A múltban minden kormány, amikor szembesült egy erőteljes zavargással, azonnal bejelentett egy „külvárosi tervet” az ezeket a területeket érintő különféle és többszörös egyenlőtlenségek orvoslására. Később persze, amikor a figyelem lelkadt, kiderült, hogy a megvalósított intézkedések – néhány támogatott munkahely, egyesületeknek nyújtott támogatások, épületek felújítása stb. – messze elmaradtak a szükségletektől. Az 1980-as évek óta tucatnyi ilyen terv létezett, amelyek semmit sem oldottak meg, sem a munkanélküliséget, sem a szegregációt, és még kevésbé a fiatalok és a rendőrség közötti feszültséget. A sok különféle terv következtében azonban a közvéleményben gyökeret vert az a hiedelem, hogy az állam már túl sokat tett a külvárosokért, és hogy ideje újra a „valódi problémákra” koncentrálni: a bevándorlásra, az iszlámra, a szülők felelősségére, a laza igazságszolgáltatásra, a videojátékokra, a közösségi médiára... Ez a pedig egy olyan

diskurzus, amely mesterségesen szembeállítja egymással a külvárosokat és a vidéket, elsősorban azokat az elhanyagolt és elmaradott területeket, ahol a dolgozó osztályok élnek.

Fordította: Morva Judit

BENOIT BRÉVILLE

> 2023. augusztus

ORSZÁG EGY AMERIKAI BÁZIS KÖRÜL

A koreai csoda másik arca

Csúcstechnológia, világszerte énekelt slágerek, sikeres tévésorozatok, világhírű mozi: Dél-Korea különösen pozitív imázsuknak örvend. Mintha sok területen Szöul mutatna példát a világ többi részének. Amint megismerjük azonban, milyen körülmények között élnek ott valójában az emberek, hát, ez inkább ne legyen.

ÍRTA RENAUD LAMBERT

Amédia a csodás képet mutatja nekünk. Egy tüntető esetleg megkérdőjelezi a nyugati liberális demokrácia erőit? „Próbáld csak ki Észak-Koreát” – nem kell többet mondani, nevetve máris a te nézeteidet vallják. A mainstream gondolkodás számára kitűnő lehetőség, hogy a Koreai-félsziget példáján bizonyítsa saját felsőbbrendűségét. Északon diktatúra, éhínség és talicska; délen demokrácia, bőség és félvezetők. Az egyik oldalon a szürke kommunizmus visszataszító képe; a másik oldalon egy követendő „modell”, ahogyan azt például Louis Gallois, a francia nagytőkések egyik legismertebb képviselője javasolja. (1) Egy olyan ország modelljét, amely az 1950-es években olyan szegény volt, mint India, de azóta a világ tizenkettedik legnagyobb gazdaságává vált, és amelyet a Bloomberg 2014 és 2021 között hétszer nevezett a „leginnovatívabb országnak”. (2) Röviden: ez nem is egy ország, ez maga a „csoda”.

De többféle Dél-Korea van. Van az, amelyik lenyűgözi a médiát, amelyik azzal büszkélkedhet, hogy iskolások seregei tanulnak koreaiul csak úgy, és igyekeznek hasonlítani valamelyik, ma már világszerte ismert koreai K-pop sztárra: karcsú alak, androgün arc, nemzetközi hírnév, kezükben ultra tökéletes mobil. Aztán ott van a másik Dél-Korea: az ország, amelyet népe „Csoszon poklának” nevez, a félszigetet 1392 és 1910 között uraló dinasztia után.

Aludni

Szöuli metró, 6 óra 27 perc. A tőlünk balra ülő öt emberből három mélyen alszik, tenyérre fektetett arccal, ablaknak támasztott fejjel vagy előrebillent nyakkal. A szemben ülő másik hat utas szintén Morpheus karjaiba zuhan. Nem zavarja őket se rázkódás, se megállás. Hasonlóan az ország legtöbb dolgozójához, ők is kimerültek. És nem valószínű, hogy egy vad éjszaka miatt: egy 2021-es tanulmány szerint minden harmadik szöuli több mint egy éve nem szeretkezett. (3)

A koreaiak évente átlagosan 1910 órát dolgoznak. Ez az egyik legmagasabb érték a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (OECD) országai között, ahol az átlag 1716 óra, szemben a franciaországi 1490 és a németországi 1349 órával. (4) A valós idő azonban túl is szárnyalja ezt az értéket egy olyan országban, amelynek külön szava is van a túlhajszoltság okozta halálra: gwarosa.

Azonban a 2022-ben éppen hogy megválasztott konzervatív elnök, Yoon Seok-yeol szerint az emberek még mindig túl keveset dolgoznak Koreában. A munkahetet a jelenlegi 52 órával szemben heti 69 órára akarja növelni. „A dolgozóknak meg kellene adni azt a lehetőséget, hogy akár heti 120 órát is dolgozhassanak, még ha utána pihenniük is kell” – fejtette ki az elnökválasztási kampányban. (5) A 120 óra hétnapos héten napi 17 óra, hatnapos héten 20 óra munkának felel meg.

„Ha a dolgozók megtagadják a munkát, a vállalatok egyszerűen képtelenek lennének a kereslet kielégítésére” – érvel Kim Ki Mun, a dél-koreai kis- és középvállalkozások szövetségének elnöke. (6) „Miért tagadná meg tőlünk a kormány a több munkához való jogot?” – kérdezte a munkásosztály nevében a konzervatív Dong-a Ilbo napilap. (7)

Csak hogy Koreában a legtöbb vállalatnak lehetősége van arra, hogy a ténylegesen ledolgozott időtől függetlenül „fix túlóradíjat” fizessen. Ezt tudják a dolgozók, és a Dong-a Ilbo sem hagyhatja figyelmen kívül: nem valószínű, hogy a munkaidő növelése jelentős jövedelemnövekedést eredményezne. Ami a szabadságokat illeti, a kormány javaslata szerint minél zsúfoltabb a munkahét, annál hosszabb lehetne... na ebben kevesen hisznek: a koreai munkavállalók 60%-a nem veszi ki az összes szabadságát, általában azért, mert fél a munkahelye elvesztésétől. (8) A koreai munkásmozgalom követeléseai között az egyik leggyakoribb: „Hadd aludjunk ki magunkat!”

Vérontás

Park Chang-jin megpróbál mosolyogni, miközben elmeséli a történetét. Több mint nyolc éve történt, de még mindig nagyon fájdalmas neki visszagondolni rá. 2014 decemberében a Korean Air New Yorkból Szöulba tartó járatán volt vezető légiutas-kísérő. Ahogy a gép a kifutópályára ért, sikolyokat hallott. Az egyik első osztályon utazó utas szidta a stewardess-t: a diót, amit épp az imént szolgált fel neki, tálcán kellett volna tálalni, nem pedig zacskóban.

Park Chang-jin a stewardess segítségére sietett, elmagyarázta az utasnak, hogy a légitársaságoknak törvényileg van előírva, hogy a felszállás előtti snacket csomagolva kell felszolgálni, és próbálta őt megnyugtatni. Az utast ez nem érdekelte. Felfedte, hogy ő a Korean Air-t irányító konglomerátum elnökének a lánya, és státuszát kihasználva követelte, hogy Park Chang-jin és a stewardess ereszkedjenek térdre és kérjenek tőle bocsánatot. Ők eleget tettek, de még ez sem volt elég. Cho Hyun-ah, az utas, elérte, hogy a gép visszaforduljon, és Park Chang-jint egy másik vezető légiutas-kísérő váltsa fel.

Cho asszony öt hónap letöltendő börtönbüntetést kapott a repülésbiztonsági törvények megsértése miatt. Park Chang-jint munkahelyi zaklatásnak vetették alá. Pár év után végül felmondott. „A történetem felfedi, milyen is a koreai társadalom, és hogyan viselkedik az ország üzleti elitje – zárja mondandóját, megőrzött steward-angolságával Park Chang-jin. – Mert, ha az én történetemet most már meg is fogja ismerni a nagyközönség, hányan élik át ugyanezt itt anélkül, hogy valaha is bárki hallana majd róla?”

94,9

Tüntetés, akárhol lehetne. Kivéve, hogy itt a résztvevők vigyáznak arra, hogy ne foglalják el a gyalogátkelőhelyeket, nehogy zavarják a járókelők forgalmát: az ilyen odafigyelés viszont már ritkább a világban. A gyűlést azért szervezték, hogy tiltakozzanak a 69 órás munkahét bevezetése ellen. Elöl színpad

áll, amelyen több szónok is felszólal. Mellette balra egy rendőrségi teherautó. A vezetőfülke mögött hatalmas képernyőn számok váltakoznak: 85,9; 81,2; 92,7...

Csodálkozunk, rákérdezünk: a készülék a hangosítás által kibocsátott decibeleket méri. Itt a tüntetéseket csak 95 decibelig tűrik, ami egy hajszáritó zúgásának felel meg. A szabálysértők hat hónapig terjedő börtönbüntetésre számíthatnak.

Útvesztő

2022 júniusában az egyik legnagyobb koreai konglomerátum, a Daewoo hajógyár néhány alvállalkozója sztrájkba lépett, hogy tiltakozzon a világjárvány idején végrehajtott 30%-os fizetéscsökkentés ellen. Koreában a dolgozók több mint fele „nem szabályos”. Ebbe a kategóriába tartoznak a határozott idejű szerződéssel dolgozók, az „ál-önfoglalkoztatók”, a papírok nélkül dolgozók (általában a dél-kelet-ázsiaiak, különösen sokan a hajógyártásban), valamint az alvállalkozók alvállalkozóinak a dolgozói, akik már nem részesülnek se a nagyvállalatok által biztosított jogokból, se a szociális ellátásból. „Pedig a legtöbbjüket az őket foglalkoztató nagyvállalatok képzik ki” – mutat rá Chong Hye-won, a Fémmunkások Szakszervezetének (KMWU) tagja. Kegyetlen volt a Daewoo vezetőségének retorziója. Yoon elnök, aki szerint „a sztrájkoló emberek éppolyan veszélyesek, mint az észak-koreai nukleáris robbanófejek”, (9) azzal fenyegetőzött, hogy rohamrendőröket küld a tüntetők ellen. Még hozzátette: „Egyáltalán, legális ez a sztrájk?” – emlékszik vissza Chong asszony.

Koreában ezer és ezer buktató korlátozza a sztrájkjogot. Börtönbüntetéssel sújtható az „üzleti veszteség okozása”, és tilos a saját munkáltatón kívül más munkáltató ellen sztrájkolni: erre jó éppen az alvállalkozói mechanizmus, hiszen ez kitűnő eszköz a nagyvállalatok kezében a sztrájkok kivédésére. Yang Kyeung-soo, a Koreai Szakszervezeti Szövetség (KCTU) elnöke összegezte: „szakszervezeti vezetőnek lenni azt jelenti, hogy előbb utóbb börtönbe kell menni.” Őt magát egy év börtönbüntetésre ítélték, mert a járvány idején sztrájkot szervezett. Szakszervezetének 1995-ös megalakulása óta mind a tizenkét elődjét bebörtönözték.

Ez készítette a Daewoo telephelyén működő szabálytalanul foglalkoztatott dolgozók szakszervezetének alelnökét, hogy a tiltakozás egy másik formáját válassza: hegesztett egy egy köbméteres ketrecet, és egy szupertanker hajótest mélyén bezárta magát, így tiltakozva a munkásokkal való bánásmód ellen. Régi koreai hagyomány a test feláldozása a tulajdonosi erőszak ellen.

Ahogy szokta, a vállalat most is a „rendes” alkalmazottakra gyakorolt nyomást: határolódjanak el a kérdéses dolgozóktól, akiknek követelései „veszélyeztethetik” a vállalatot. Az érvelés annál is elszántabb, mivel a Koreai Fejlesztési Bank, mint állami intézmény, bejelentette, hogy az összes hitelkeretének visszafizetését fogja követelni a Daewoo-tól, ha folytatódik a sztrájk - ez márpedig a cég végét jelentené.

A dolgozók eredetileg azt követelték, hogy pótolják az elvesztett 30%-os bérüket, de végül is beleegyeztek egy 4,5%-os béremelésbe, és az alvállalkozói rendszerrel kapcsolatos „további tárgyalások” ígéretével. A vállalat a maga részéről feljelentést tett öt szakszervezeti vezető ellen, követelve, hogy – saját zsebből – térítsék meg a különböző termelési késésekkel kapcsolatos veszteségeket: 47 milliárd wont, azaz mintegy 33 millió eurót. E dolgozók fizetése annyi, mint a minimálbér, azaz havonta mintegy 2 millió won, azaz körülbelül 1400 euró... A bíróság még nem döntött az ügyben. „A kollégáknak valószínűleg fizetniük kell majd” – mondja Chong Hye-won...

Érthetlenség

Minden alkalommal meglepetésként ér ez a kérdés. Rendszeresen felteszik, még szakszervezeti aktivisták is: „Tulajdonképpen miért akarnak a franciák korábban nyugdíjba menni? Itt a dolgozók éppenhogy ki szeretnék tolni a nyugdíjkorhatárt. Ha csak lehet, 73 éves korig.” Először fordítási problémára gyanakszunk, de aztán kiderül, hogy a probléma nem a szavakkal, hanem az intézményekkel van. Ugyanis a két nyugdíjrendszer teljesen különböző. Koreában a hivatalos nyugdíjkorhatár 60 év. De az állami nyugdíjhoz 65 évesnek kell lenni. A teljes nyugdíj mértéke az utolsó fizetés 30%-ának felel meg. Ez a legtöbbször elszegényedést jelent. Ezért majdnem minden koreai kénytelen dolgozni a törvényes nyugdíjkorhatár után is, de olyan bizonytalan és rosszul fizetett munkakörökben tudnak csak munkát szerezni, hogy a „szar munka” kifejezésre a koreaiak az „öregék munkája” kifejezést használják.

Noha 60 év az a hivatalos életkor, amelyben a vállalatok meg tudnak szabadulni alkalmazottaiktól, a 2010-es évek közepétől a kormány olyan rendszert vezetett be, amely még bonyolultabbá teszi a legidősebb alkalmazottak életét. A konfucianizmusból örökölt koreai hierarchikus modell hagyományosan előírja, hogy a fizetés a szolgálati idővel emelkedjen. De körülbelül tíz éve a kormány megengedi a vállalatoknak, hogy a legidősebb (általában 56 év körüli) dolgozóknak csökkentsék a bérét, azzal az ürüggyel, hogy ezáltal a fiatalok foglalkoztatását támogatják. Ennek eredményeképpen az utolsó – a nyugdíj megállapításába beleszámító – munkában töltött éveket a fizetések zuhanása jellemzi, néha akár a harmadával csökkentve. Dél-Koreában a 65 év feletti a szegény népeesség felét teszik ki; megdöbbentő az öngyilkossági arány a 80 év feletti körében: 61,3 eset 100 000 főre vetítve. (10) (szemben a franciaországi 75 éves vagy annál idősebbek 33,3 öngyilkossági arányával, szintén 100 000 főre vetítve) (11)

Az idősebb munkanélküliek, főleg férfiak körében elkövetett öngyilkosságok megelőzése érdekében a szülői Seong-buk városháza előtt transzparenst tűztek ki: „Ha ismer környezetében 50 év feletti egyedülálló férfit, kérem, értesítse a városházát.”

Kétségek

Kim Szung-han, aki Yoon elnök nemzetbiztonsági tanácsadója volt 2023 márciusáig, a Texasi Egyetemen szerzett PhD fokozatot politikatudományból; az első elnökhelyettes nemzetbiztonsági tanácsadója, Kim Tae-hyo a Chicagói Egyetemen szerzett PhD fokozatot politikatudományból; a gazdasági biztonsági minisztere, Wang Yun-jong a Yale-en szerzett PhD fokozatot közgazdaságtanból; az egyesítési minisztere, Kwon Young-se pedig a Harvard Kennedy Schoolon szerzett közigazgatási mesterképzést.

A szülői repülőtéren az amerikai állampolgároknak külön folyosó áll a rendelkezésükre. A városba érve máris egy amerikai rádióállomásra, a „The Eagle”-re hangolódhatnak, amelyet az Itaewonban, a főváros szívében található amerikai bázisról sugároznak. A legtöbben azonban továbbmennek dél felé. Másfél óra autózás után megérkeznek... Kaliforniába. Ugyanis annak ellenére, hogy a koreai Pyeongtaek városában található a „Camp Humphreys”, amely a legnagyobb amerikai bázis az Egyesült Államokon kívül, ebben az amerikai államban van hivatalos címként bejegyezve.

Több mint 28 000 katona él itt. A „városnak a városban” – ahol van több iskola, gimnázium, egyetem, hatalmas uszoda, csúszdák, mozi, szupermarketek, golfpálya stb. – 43 000 lakosa van, a katonák családtagjaival és a koreai munkásokkal együtt. „Dél-Korea évente egymilliárd dollárnak megfelelő összeggel járul hozzá a bázis működtetéséhez” – mondja Hyun Pilkyung, az Amerikai Katonai Bázisok Visszacsatolásáért Intézet igazgatója. Az áram, a víz és a gáz itt a legolcsóbb az országban. És ha netán bűncselekményt követ el egy amerikai katona, nem akármilyen igazságszolgáltatás ítélezik felette, hanem a bázisé”. A bázison állítólag 45 magas rendfokozatú tábournok is él.

Camp Humphreys, a Kínához legközelebb eső amerikai telephely, Patriot rakétaütegekkel, századnyi Apache helikopterrel és szupererős radarokkal van felszerelve... Amikor egy U2-es felderítő repülőgép felszáll a néhány kilométerrel északabbra lévő ikerbázisról, a hajtóművek zaja szétszakítja az eget. „Akkor többkilométeres körzetben megremegnek a falak” – mondja Hyun. Érdekes módon itt sehol sincsenek decibeleket mérő rendőrségi teherautók. Az a helyzet, hogy ez a bázis az amerikai hadsereg legfontosabb ütközőkártyája: fennmaradása miatt ügyel az Egyesült Államok arra, nehogy elüljön az Észak-Koreával fennálló konfliktus, mert ha béke lesz, már pakolhatnak is.

Az észak-koreai konfliktussal kapcsolatos még, hogy fegyveres konfliktus esetén a koreai hadsereg parancsnoksága az amerikai vezérkari főnökre száll. Úgyhogy néhány koreai fel is teszi a kérdést: Dél-Korea egy ország, amelynek közepén van egy amerikai bázis, vagy egy amerikai bázis, amely körül van egy ország?

Távol Gangnamtól

„Íme a koreai csoda”. Yoon Yong-ju, (akinek semmilyen családi kapcsolata nincs az ország elnökével) fogad minket otthonában: ez egy körülbelül 3×3 méteres szoba, amelybe egy másfél méter magas ajtón keresztül lehet bejutni. Yoon úrnak ez egyáltalán nem okoz gondot: mindkét lábát amputálták. „Szerencsés vagyok, hogy a környék egyik legszebb otthonában lakhatom: van fény és egész nagy a szoba.” Pár lépésre vagyunk a szülői pályaudvartól, egy olyan kerületben, ahol a bérleti díjak a fővárosban a legmagasabbak közé tartoznak. Kivéve abban a háztömbben, ahol mi vagyunk, egy nyomornegyedben, ahová a koreai gazdasági csoda kivetettei sodródtak.

Elsőre nehéz elhinni, de Yoon úr igazat mond: az ő otthona fényűzőnek tűnik azokéhoz képest, amelyeket a Gangnamban, Szöul egyik leggazdagabb kerületében 190 000 wonért (körülbelül 130 euróért) adnak bérbe a tulajdonosok. Ez az összeg az állam által a leghátrányosabb körülmények között élőknek fizetett juttatás egy negyedét jelenti: 1,5×2 méteres szobák, ablak nélkül, romos épületben, és legtöbbször fűtés sincs. „Markoló vezető voltam, amikor 1997-ben kitört az ázsiai válság” – mondja Yoon Yong-ju. Akkoriban a Nemzetközi Valutaalap (IMF) szigorú megszorító intézkedésekre kényszerítette Koreát. A vállalatok a maguk részéről arra használták ki a válságot, hogy elbocsássák a meglévő alkalmazottakat, hogy aztán alacsonyabb fizetéses szerződések alapján újakat toborozzanak. „Engem kirúgott a cégem. Nagyon gyorsan elszegényedtem, és alkoholba menekültem”. Mivel cukorbeteg volt, függősége hamarosan alsó végtagjainak amputálásához vezetett. „Amikor idekerültem, azt gondoltam, csak néhány hónapig leszek itt, amíg rendbe nem teszem az életem... Ennek most már tizennyolc éve.”

Körülbelül ezer ember él itt. „Mind olyan, mint én” – folytatja Yoon Yong-ju. Nem társadalmon kívüliek: olyan emberek, akik keményen dolgoztak azért, hogy az ország a háború után újra talpra tudjon állni. Emberek, akik áldozatokhoz hozták, és akiket az állam magukra hagyott. Egyikünknek sincs nyugdíja, mert egyikünk sem fizetett elég járulékot.” Most, hogy már nem iszik, Yoon fest, egy fotós barátja támogatásának köszönhetően. Amúgy ő a körzeti egyesület elnöke: „Szorgalmazzuk a csereberét és azt, hogy az emberek kapcsolatban legyenek egymással, hogy megőrizzék az életkedvüket. Nagyon sok itt a depressziós.” Mun Dzse In elnök hivatali ideje alatt megemelte a legszegényebb koreaiaknak nyújtott segély összegét. „A háztulajdonosok azonnyomban pont ugyanannyival meg is emelték a lakbért.”

Elegancia

„Hát, nagyon nem örült a dolognak!” Fordítónk, aki az elmúlt napokban a kísérlónk volt, erősen zavarba jött az imént kapott üzenettől. Néhány perccel korábban a kormányzó Népi Erő Párt (PPP) egyik parlamenti képviselője, akivel másnap találkozunk kellett volna, írt neki, hogy a találkozó helyszíne mégsem Szöul központjában lesz, hanem egy órányi utazással arrébb. Ezt a mi részünkről lehetetlen volt megszervezni, ezért udvariasan online találkozót javasoltunk. A második üzenet jelentése már egyértelmű elutasítást jelentett: Lee Jae-young a következő hétfőre, délután 3 órára adott nekünk időpontot.

A fordítónknak még jobban elkerekedett a szeme, amikor közöltük vele, hogy ez az új találkozó nem kivitelezhető fontosabb kötelezettségek miatt. „Kérem, mondja meg neki, hogy nagyon köszönjük a kedvességét, de majd inkább akkor látogatom meg, amikor legközelebb Koreában járok.” A nő fel is hívta, majd kisvártatva újra megszólalt a telefonja. A beszélgetés rövid volt. „Nem szívesen mondom ezt önnek, de Lee Jae-young felhívta a PPP Nemzetközi Ügyek Osztályának főigazgatóját, és közölte vele, hogy ön lemondta az interjút, és hogy maga lehet, hogy rossz szándékú vagy ellenséges a PPP-vel szemben. A főigazgató volt az, aki az imént felhívott. Azt üzenté, hogy küldjön egy angol nyelvű levelet Lee Jae-youngnak, amelyben bocsánatot kér.”

Bocsánatkérés helyett Lee Jae-young néhány nappal később egy olyan e-mailt kapott, amelyben megköszönték neki, milyen tökéletesen sikerült bemutatnia a koreai média és a politika kapcsolatát.

Antikommunizmus

1945 végén a koreai baloldal nekiállt, hogy lerakja egy szuverén és demokratikus állam alapjait. Az országot az 1910 óta megszállás alatt tartó Japán fegyverletétele kedvező helyzetbe hozta. Az akkori, még Tokió által elindított iparosítási folyamat egy olyan munkásosztály kialakulásához vezetett, amely nem foglalkozott különösen szociális kérdésekkel vagy antiimperializmussal, de „azzal, hogy Japán minden munkásagitációt kommunista összeesküvésnek nyilvánított... megnőtt a kommunisták presztízse, és ez hozzájárult ahhoz, hogy egy különösen politizált munkásmozgalom jöjjön létre” – jegyzi meg Kevin Gray akadémikus. (12) Már 1945-ben létrehozta egy bizottságot a koreai függetlenség előkészítésére, amelyet főként a Japán által bebörtönzött, de nemrég szabadult munkásaktivisták vezettek.

Az 1945-ös moszkvai konferencia után, amikor végbement az ország kettéosztása, a 38. szélességi körtől délre az Egyesült Államok brutális retorzióra szánta el magát. Az Egyesült Államok Koreai Hadseregének katonai kormánya (USAMGIK) vette át az ország irányítását, majd feloszlatta a népi szervezeteket, leverte a sztrájkokat, és behívta a japán megszállókkal együttműködő egykori kollaboránsokat az államhatalomba. Ettől kezdve az antikommunizmus – a Washington által előírt antikommunizmus – „a dél-koreai állam ideológiai legitimációjának alapelvevé vált” - fejti ki Jang Jip Choi történész. (13)

1948 és 1949 között Jeju szigetén az amerikai hatóságok (és az akkori diktátor, Rhee Syngman, akit Washington juttatott hatalomra) megtorolták a népfelkelést, amelyet „kommunista” lázadásnak nyilvánítottak. A retorzió több mint 30 000 áldozatot követelt, azaz a sziget lakosságának mintegy 10%-át. A börtönök éveken keresztül zsúfolásig voltak a koreai háború (1950–1953) alatt, a nemzeti felszabadításért harcoló egykori „partizánokkal”. Megkínózták őket, hogy „tagadják meg” korábbi meggyőződésüket. „Alá kellett írnom egy nyilatkozatot, amelyben vállaltam, hogy a kommunizmus felszámolásáért folytatott harc élére állok” – mondja a 94 éves Ahn Hak-sop, aki közel 43 évet töltött börtönben. „Valahányszor megkínóztak, elájultam. Amikor magamhoz tértem, először a kezemet néztem: van-e rajta tinta? Megpróbálták-e rátenni az ujjlenyomatomat egy hamis megtérési nyilatkozatra? Azt nem éltem volna túl.” Az 1980-as években, a diktatúra az „átnevelő” táborok egész hálózatát hozta létre, ahova több mint 40 000 embert internáltak, többségüket kommunista nézeteik gyanújával.

1987-től kezdve a demokráciára való áttérés megváltoztatta a módszereket, de nem a célt: „Az általános iskolában – meséli Seo, egy húszas éveiben járó, névtelenséget kérő aktivista – rendszeresen jöttek hozzánk a kormány, a hírszerzés képviselői, sőt még olyan emberek is, akik Észak-Koreából szöktek át. Mindannyian azért jöttek, hogy elmondják nekünk, hogy a kommunizmus mekkora fenyegetést jelent számunkra, és hogy mindent meg kell tennünk a felszámolásáért. A „Ppalgaengi”, szó szerint „kis vörös”, továbbra is megvetést jelent, olyanokra mondják, akik elutasítják a Dél-Koreában fennálló társadalmi-gazdasági rendet. Az 1997-es ázsiai válság nyomán az országra kényszerített neoliberális fordulatot követően elég, ha valaki védelmez egy olyan társadalmi rendszert, amely nem teljesen a piactól függ – például egy fajta jóléti államot – máris megbélyegzik, és akár börtönbe is kerülhet.

Ugyanis a Rhee Syngman által 1948-ban bevezetett „nemzetbiztonsági törvény” (NSL) főbb rendelkezései továbbra is érvényben vannak. A 7. cikkely büntetést szab ki „mindenkire, aki kormányellenes szervezetek tevékenységét dicséri, támogatására buzdít vagy terjeszti”, ami tulajdonképpen Észak-Koreára és támogatóira vonatkozik. A Dél-Koreai hatóságok szemében ugyanis a kapitalizmus elítélése legtöbbször valójában Phenjan támogatását jelenti. A kommunizmusra hivatkozó pártokat betiltották, és a marxizmus fogalmát csak az egyetemi laboratóriumokban tűrik meg. Ez a gondolkodásmód, a nyugati sajtó hozzáállása szerint, inkább az „észak-koreai totalitarizmusra” lenne jellemző, mintsem a „dél-koreai csodára”. Az NSL kritizálását ugyanis az NSL törvényeinek megsértésének tekintik.

Remény

Utcára vonult a koreai lakosság 2016 októbere és 2017 márciusa között, hogy tiltakozzon a Park Geun-hye elnökkel kapcsolatos korrupciós botrány ellen. A hatalmas megmozdulásról csakhamar mint „gyertyafényes forradalomról” beszéltek. A tiltakozások Park lemondásához és Moon Jae-in 2017. május 10-i megválasztásához vezettek. A konzervatív pártnál kevésbé jobboldali Demokrata Párt tagja, Moon Jae-in a demokrácia kiterjesztésének reményét testesítette meg. Egyik leghatásosabb vállalása az volt, hogy véget vet a közszolgálatban dolgozók alulfizettségének.

„Van koreaiul egy kifejezés, amelyet úgy lehetne lefordítani, hogy „kínzó remény” - magyarázza nekünk Jin Youngha, a KCTU szakszervezeti aktivistája. Ez azt jelenti, hogy olyat ígérünk, amiről tudjuk, hogy nem fogjuk betartani. Itt is ez történt”.

Közvetlenül beiktatása után Mun a Szöulhoz közeli Incshon repülőtérre ment, hogy találkozzon a közszféra alulfizetett dolgozóival, és bizonyítsa, hogy be akarja tartani a szavát. „Az embereket legtöbbször alvállalkozó cégek foglalkoztatták, amelyek maguk is határozott idejű szerződésekkel kötődtek az államhoz” – magyarázza Jin Youngha. Amikor egy szerződés lejárt az „A” alvállalkozóval, az állam új szerződést kötött egy „B” alvállalkozóval. Tehát az állammal való szerződés megszűnése után az „A” alkalmazottait elbocsátották”. Koreában a dolgozók a tizenkettedik hónaptól jogosultak végkielégítésre, csak hogy a legtöbb szerződés 11 hónapig tartott. „Moon látogatása során több munkás sírt örömeiben” – emlékszik vissza Jin Youngha. Moon a maga részéről megígérte, hogy „felszárítja az alulfizetett közszolgálatiak könnyeit”.

A gyakorlatban ez azt jelentette, hogy Moon elrendelte, hogy „B alvállalkozó” köteles átvenni „A” alkalmazottait, de a munkakörülmények nem változtak. „A szerződések általában tizenkét hónapnál rövidebb időre szólnak, meghosszabbításakor azonban új dolgozóként kezelnek mindenkit: nem szereztek semmilyen jogot” – magyarázza Jin Youngha. Igaz, hogy Moon megszüntette a bizonytalanság egy formáját, de szertefoszlatta az emberek munkakörülményeinek javulásával kapcsolatos reményeket. Ez előrelépés lenne?”

Türelem

Ott vannak. Ott vannak nappal, és ott vannak éjjel. Lehet eső, szél, hó, ők ott vannak. A tömeg elhalad mellettük, néha hitetlenkedve, de ők ott vannak. Az amerikai nagykövetség előtt a Népi Demokrácia Párt (PDP) aktivistái 2016 óta felváltva követelik az Egyesült Államok távozását, „mert amíg az amerikaiak itt vannak, a koreaiak nem lesznek szabadok”. Talán akkor egy kicsit kellemesebb lesz az élet a „hajnali nyugalom országában”. Addig is Dél-Korea haldoklik. A világon itt a legalacsonyabb a születési ráta, 0,78 gyermek jut egy nőre. [[Az OECD-átlag 2,6 azaz majdnem a 0,78 kétszerese.

Renaud Lambert, különtudósítónk

Fordította: Drechsler Ágnes

Teljes népesség

- - 2022: 51,74 millió
- - 2038 (előrejelzés): kevesebb mint 50 millió fő
- - 2062 (előrejelzés): kevesebb mint 40 millió fő

Dolgozó népesség: 28 millió

Szakszervezeti tagság aránya

- - összességében: 14%
- - 300-nál több alkalmazottat foglalkoztató vállalatok: 46,3%
- - 100-299 főt foglalkoztató vállalatok: 10,4%
- - 30-99 főt foglalkoztató vállalatok: 1,6%
- - 30-nál kevesebb alkalmazottal rendelkező vállalatok: 0,2%

Munkával kapcsolatos halálesetek (2018-ban, a legfrissebb rendelkezésre álló adatok szerint): 7,65/100 000 (szemben a franciaországi 3,53-mal).

A munkakörülményekkel összefüggőnek elismert öngyilkosságok száma (2021): 88

A Koreai Szakszervezeti Szövetség (KCTU) bebörtönzött szakszervezeti tagjainak száma: 20

Fordította: Drechsler Ágnes

RENAUD LAMBERT

-
- (1) „Pour réindustrialiser l'Europe, Louis Gallois prône le modèle coréen” [Európa újraiparosítására Louis Gallois a koreai modellt ajánlja.], Agence France Presse, Párizs, 2021. június 16.
 - (2) Jacob Fohrtung: „How South Korea became the “most innovative country” in the world” [Hogyan lett Dél-Korea a világ „leginnovatívabb országa”?] 2021. november 9. www.christenseninstitute.org [<http://www.christenseninstitute.org>]
 - (3) Yoon Ja-young, „One in three Seoulites have sexless life: study” [Három szülőből egynek szexmentes az élete: tanulmány]The Korea Times, Szöul, 2021. július 6.
 - (4) <https://data.oecd.org/emp/hours-worked.htm> [<https://data.oecd.org/emp/hours-worked.htm>]

- (5) Idézte Nam Hyun-woo: „Workweek reform plan likely to fizzle out” [Valószínűleg megghiúsul a munkahét reformjának tervezete] The Korea Times, Szöul, 2023. március 25.
- (6) Jun Ji-hye: „Korea pushes to raise cap on maximum weekly work hours” [Korea emelné a maximális heti munkaidő felső határát], The Korea Times, 2023. március 6.
- (7) „Workers’ rights to work flexibly”[Munkavállalók joga a rugalmas munkavégzéshez], Dong-a Ilbo, Szöul, 2023. március 7.
- (8) „Return to overwork” [Visszatérés a feszített túlmunkához], The Korea Times, 2023. március 8
- (9) Labor reform plan “ [Munkaügyi reformterv], The Korea Times, 2022. december 14
- (10) „Korea Labor Policy Agenda 2020” [Korea Munkaügyi Politikai feladatok, 2020], Korea Labor & Society Institute / Friedrich Ebert Stiftung, Szöul, 2020. szeptember
- (11) Országos Öngyilkosságot Megfigyelőközpont, Negyedik jelentés, Kutatási, Vizsgálati, Értékelési és Statisztikai Igazgatóság (Drees), Párizs, 2020. június.
- (12) Kevin Gray: Labour and Development in East Asia. Social Forces and Passive Revolution [Munka és fejlődés Kelet-Ázsiában. Társadalmi erők és passzív forradalom] Routledge, London, 2014.
- (13) Lee Nam-hee idézete: „The Making of Mijung. Democracy and the Politics of Representation in South Korea” [A demokrácia és a képviselői politikája Dél-Koreában], Cornell University Press, Ithaca, 2009.

> 2023. augusztus

Ukrajna bezavar az amerikai választásokba

A perlavina ellenére Donald Trump továbbra is pártja esélyese a jövő évi elnökválasztáson. Ennek középpontjába ezúttal egy külpolitikai kérdés, az ukrajnai háború kulcskérdésként került, megmutatva, hogy az USA hogyan látja a helyét a világban. A republikánus jelöltek között heves viták folynak, egyesek bírálják Joseph Biden elnököt, amiért nem tesz eleget Kijev érdekében, mások szerint viszont jelenleg nem ez a legfontosabb probléma.

ÍRTA SERGE HALIMI

ALIG fél évszázada a geopolitika még szinte semmilyen szerepet nem játszott az amerikai elnökválasztásokon. George H.W. Bush elnök gyors győzelme az 1991. január-márciusi Öböl-háborúban nem akadályozta meg, hogy a következő évben Bill Clinton, az akkor még ismeretlen, külpolitikai tapasztalattal nem rendelkező arkansasi demokrata kormányzó legyőzze őt. Most azonban, annak ellenére, hogy az amerikai csapatok közvetlenül nem érintettek, az ukrajnai háború már most is jelentős szerepet kapott a republikánus jelöltek vitáiban. Ez kevésbé igaz a demokrata oldalra, mivel biztosnak látszik, hogy ezúttal is Joe Biden elnök lesz pártja jelöltje, és gyakorlatilag egyöntetűen elfogadott, hogy az USA feltétel nélkül támogatja Volodimir Zelenszkij elnököt.

De ezúttal a külföldön, különösen a Kijevben zajló események a washingtoni szűk körön kívül is (kongresszusi tagok, politikai újságírók, szakértői csoportok) érdekessé és fontossá váltak. A fordítottja még inkább igaz: az ukrán vezetők úgy vélik, hogy sorsuk azon múlhat, hogy Bident újraválasztják-e, vagy az elnököt egy republikánus váltja fel. Hogy melyik republikánus, azt még nem tudni: a jelöltek Ukrajnával kapcsolatos álláspontja nagyon eltérő, olyannyira, hogy Donald Trump korábbi alelnöke, az engedelmes Mike Pence is indul Trump ellen.

Tucker Carlson újságíró július 14-én vezette le a republikánus jelöltek fórumát, ahol nyersen összefoglalta a vita feltételeit. Carlsonnak, aki rendkívül népszerű és befolyásos a republikánusok körében, és (bár megveti őt) Trump támogatója, határozott véleménye van, különösen az ukrán konfliktusról. Gyűlöli Zelenszkijt, akit diktátornak nevezett, úgy véli, hogy a háborút nagyrészt az USA provokálta ki, és többször is azt mondta, hogy ideje lenne leállítani a háború finanszírozását.

Carlson tehát támadásba lendült, amikor Mike Pence, aki nemrég találkozott Zelenszkijjal, bírálta Bident, amiért csak lassan szállít fegyvereket Kijevnek. „Önt zavarja, hogy az ukránoknak nincs elég amerikai tankjuk?” – kérdezte hitetlenkedve Carlson. – Az Egyesült Államokban minden város lepusztult az elmúlt három évben. Nézzenek körbe! Nincs egyetlen város sem, amelyik fejlődött volna az Egyesült Államokban. És ez nyilvánvaló. A gazdaságunk leromlott, az öngyilkossági ráta megugrott, az utcákon a szemét, a rendtelenség és a bűnözés exponenciálisan nőtt, és Ön mégis azon aggódik, hogy az ukránoknak, egy olyan országnak, amelyet a legtöbb ember nem talál meg a térképen, akik több tízmilliárd amerikai adódollárt kaptak, nincs elég tankjuk?” Kérdését a hallgatóság felállva, nagy ovációval díjazta.

Gazdasági és társadalmi „vérfürdő”

A neokonzervativizmus birodalmi védjegye, amelyet Pence és számos más republikánusjelölt képvisel, sokáig uralkodott Ronald Reagan és a Bush-dinasztia pártjában. Ez mára megszűnt. A változást gyakran Donald Trumpnak tulajdonítják, aki szerint a külföldi háborúk, a szabadkereskedelem és a munkahelyek külföldre telepítése gazdasági és társadalmi „vérfürdőt” indított meg. Ezt a gondolatot minden bizonnyal ő népszerűsítette, és 2016-ban Hillary Clinton ellenében választási győzelmi kérdéssé tette. De nem Trump az első republikánus, aki a nacionalizmust az imperializmus elé helyezi. Még 1991 szeptemberében, nem sokkal a Szovjetunió teljes összeomlása előtt Pat Buchanan, Nixon és Reagan elnökök egykori főtanácsadója azzal érvelt, hogy mivel a „kommunista fenyegetés” megszűnt, az USA-nak fel kellene hagynia azzal, hogy a világ rendfenntartója legyen, és „Amerika az első” politikát kellene folytatnia.

Amit Buchanan több mint 30 évvel ezelőtt írt a Washington Post rovatában – amelyet szinte kizárólag demokraták olvasnak –, az szinte szóról szóra előrevetítette Tucker Carlson fentebbi megszólalását. Buchanan is elméletben fogalmazta meg a Republikánus Párton belüli jelenlegi törésvonalat a „globalisták” és az „izolacionisták” között: „Az antikommunizmus, ami a jobboldal meghatározó doktrínája volt Goldwater óta, és ami ragasztóként tapasztotta össze a Reagan-koalíciót, mára elvesztette varázserejét... Az amerikaiaknak alapvető kérdésekre kell válaszolniuk, mielőtt mások szomszédságába tolokodnak be, és mások vitáiba keverednek bele. Az első ezek közül: miért a mi problémánk ez? ... 46 évvel a második világháború után miért védjük Németországot és Japánt, miközben ők elveszik a piacainkat? Miért kell megbékítenünk a Perzsa-öböl országait, miközben a Central Parkban kutyát sétáltató nők gyilkos támadásoknak vannak kitéve? ... A városainkban tapasztalható polgárpukkasztás és brutalitás, a Reagan-boom elhalványulása, az etnikai gyűlölet felerősödése az amerikaiak gondolkodását saját társadalmukra összpontosítja... A mi háborúnk, a hidegháború véget ért. Itt az ideje, hogy Amerika hazatérjen”.

Nem meglepő módon Buchanan, anno, azt követelte, hogy az Egyesült Államok szüntessen be minden külföldi segélyezést és hidegháborús katonai segítségnyújtási paktumot, és fogadja el a Monroe-doktrína – amely őket tette meg a latin-amerikai hátsó udvar őrzőjévé – sokkal korlátozottabb értelmezését. Odáig ment, hogy azt mondta, hogy „új lengyel, magyar és csehszlovák barátaink azon kérései ellenére, hogy csatlakozzanak a NATO-hoz, az USA nukleáris ernyőjét nem szabad keletebbre kiterjeszteni. Eisenhower nem akart Magyarországon harcolni '56-ban [a budapesti szovjetellenes felkelés idején], és mi sem fogunk harcolni Kelet-Európában”. Miután Buchanan megszerezte a szavazatok 23%-át az 1992-es republikánus előválasztásokon, amelyeken a „hidegháború győztesével”, George H. W. Bush elnökkel szemben indult, ez meggyengítette Busht, és hozzájárult a választáson elszenvedett vereségéhez.

Globalizmus kontra izolacionizmus

Aztán jött a szeptember 11-ei támadás, amely az elszigetelődést támogatókat háttérbe szorította a neokonzervatívok javára, akik meghirdették a „terror elleni háborút”. Azonban az Egyesült Államok afganisztáni, majd iraki kudarca, az ipar külföldre telepítése, valamint a szabadkereskedelmi és imperialista elit bölcsességébe vetett bizalom elvesztése mindkét pártban újjáélesztette az izolacionizmus vonzerejét. Barack Obama ezt használta fel arra, hogy legyőzze Hillary Clintont, aki maga volt az arrogancia és a globalizáció szimbóluma a 2008-as demokrata előválasztásokon. Donald Trump ugyanezt tette az elnökválasztáson nyolc évvel később, bizonyítva, hogy Clinton még mindig nem tanulta meg a leckét. Trump már a kampány elején hangsúlyozta, hogy „2016-ban az amerikai nép arra szavazott, hogy elutasítja a korrump globalizmust. Én az Egyesült Államok elnöke vagyok, nem a világ elnöke!”.

Bár Donald Trump győzött, nem biztosította az izolacionizmus diadalát, még saját pártján belül sem. Az általa legyőzött neokonzervatív republikánusok még mindig pozícióban vannak, és erősek és harcra készek. A reaganista imperializmus iránt nosztalgizáló jobboldali média – különösen a Fox News és a Wall Street Journal – támogatja őket, csakúgy, mint a republikánusok többsége a kongresszusban, a washingtoni agytrösztök és a párt nagy adományozói. Trump, aki impulzív, megalomániás, a saját retorikájától megrészegült, tovább növelte a problémát azzal, hogy kormányát olyan sólymokkal pakolta tele, akik szégyentelenül hízelegtek neki, miközben blokkolták külpolitikai irányvonalát. Alelnöke, külügyi- és honvédelmi miniszterei, biztonsági tanácsadói és ENSZ-nagykövete szinte mindig keményvonalas neokonzervatívok voltak. Egyikük, John Bolton egyenesen fanatikus volt: Trump azzal viccelődött, hogy ez az „idióta”, ez a „mániákus” azért jön velem, hogy ijesztgesse azokat a külföldi államfőket, akiktől újabb engedelményeket akar kicsikarni. Mindez azt jelentette, hogy a „mély állam” és a katonai-ipari komplexum – az Ovális Irodán kívül – szívesen látott vendég volt a Fehér Házban.

Párnák Ukrajnába

Ennek eredményeképpen Donald Trump több bombázást rendelt el Szíriában (ahol az amerikai csapatok a Wagner-csoport több tucat zsoldosát ölték meg), további szankciókat vezetett be Oroszország ellen (amelyeket a kongresszus elsőprő többsége elfogadott, beleértve saját pártjának tagjait is, akik lelkesen buzdították), és Javelin rakétákat szállított Ukrajnának. Még azzal is dicsekedett, hogy egyetlen amerikai elnök sem volt keményebb Oroszországgal szemben: „Míg én fegyvereket adtam Ukrajnának, Obama csak párnákat adott nekik”. 2017 decemberében, amikor kormánya meghatározta az USA új stratégiai irányvonalát, még a New York Times is kénytelen volt elégedetten nyugtázni: „Trump elnök első nemzetbiztonsági stratégiai jelentésének számos elemét elődei is jóváhagyták volna.”

Ez a (viszonylagos) folytonosság nem biztos, hogy tartós lesz, ha Trump ismét győz. 2016-ban Ukrajna periférikus tényező volt a választási kampányban. Ma a két erősen felfegyverzett hatalom között egyre súlyosbodó konfliktus forrása, jelentős tétel az USA költségvetésében (már közel 80 milliárd dollár), és a külpolitikán messze túlmutató következményekkel jár.

A legtöbb republikánushoz hasonlóan Donald Trump is neheztel azokra, akik a Moszkvával való összeesküvéssel vádolták – tévesen. Úgy véli, hogy elnökségét nagyrészt a hírszerző ügynökségek (a CIA és az FBI), a főáramú média és a Demokrata Párt közötti megállapodás hiúsította meg, akik Ukrajnát szent ügyük egyikévé tették abban a reményben (végülis sikeresen), hogy megzavarják és korlátozzák őt. Azt sem fogja elfelejteni, hogy 2019-ben az első vádemelési perének háttérében egy Zelenszkij elnökkel folytatott telefonbeszélgetés állt, amelynek tartalmát titokban kellett volna tartani. A telefonbeszélgetésen Donald Trump úgy tűnt, hogy a Kijevnek nyújtott amerikai támogatást olyan megnyilatkozásokra használja fel, amelyek kínos helyzetbe hoznák Bident. Támogatói meg vannak győződve arról, hogy Alexander Vindman alezredes, egy ukrán származású amerikai, aki akkoriban a Nemzetbiztonsági Tanácsnak dolgozott, ahol az amerikai elnök és külföldi kollégái közötti hívások lehallgatásáért volt felelős, szivarogtatta ki a hívás részleteit, hogy segítse a demokratákat. Még egy ok, amiért a republikánusok többsége ezentúl Maine-t helyezi Ukrajna elé... E tekintetben nem sok választási lehetőség van Donald Trump és legfőbb republikánus kihívója, Ron DeSantis között. DeSantis úgy látja, hogy a konfliktus „területi vita” Moszkva és Kijev között, amely nem érinti az Egyesült Államok „létfontosságú nemzeti érdekét” – ellentétben „Kína megfékezésével” vagy az amerikai határok migránsok elleni védelmével. És az a néhány republikánus jelölt, aki még mindig a Reagan- és Bush-féle imperializmusról nosztalgizál – egyikük sem ér el hatást a közvélemény-kutatásokban –, nem a nép iránti szeretetből támogatja Ukrajnát. Egyikük, Nikki Haley azzal számol, hogy „ha Ukrajna

nyer, Kína veszít”, míg Tim Scott szenátor úgy gondolja, hogy „az orosz hadsereg legyengítésével... csökkentjük a hazánk elleni támadásokat”.

A Fehér Házból való távozásának napján Donald Trump kijelentette: „Különösen büszke vagyok arra, hogy évtizedek óta én vagyok az első elnök, aki nem indított új háborút”. Bár ő rendelte el a szíriai bombázásokat és az iráni tábornok, Kasem Szoleimáni meggyilkolását egy Irakba tett látogatásakor, az ő aktájában semmi sincs, ami Obama líbiai beavatkozásához, vagy az iraki, afganisztáni és koszovói háborúkhöz hasonlítható lenne... Egy makacs előítélettel ellentétben a kékgalléros bázisa, vagyis még a legjobban jobbra állók is, hálásak neki ezért, mert általában a munkásosztály az, aki háborúba megy, amikor a művelt elit erényalapú imperializmust hirdet. Tizenhatmillió amerikai veterán volt a tanúja az elmúlt 20 évben Fallúdzsában vagy Kandaharban a saját és bajtársaik áldozatvállalása hiábavalóságának. A 2020 augusztusi republikánus konvención ifjabb Donald Trump, aki apjához hasonlóan ellenez mindenfajta amerikai katonai szerepvállalást Ukrajnában, megjegyezte: „Ha a demokraták valóban segíteni akarnának a kisebbségeken és a hátrányos helyzetű közösségeken... véget vetnének a végtelen háborúknak, és nem küldenék tovább fiataljainkat idegen országok problémáinak megoldására.”

Kiszámíthatatlan polaritások

Lindsey Graham dél-karolinai szenátor kétségtelenül a leghajmeresztőbb tagja a kongresszusnak, pedig mivel a fegyvergyártó cégek elhalmozzák adományaikkal a képviselőket, azok szinte egyhangúlag hagyják jóvá a gigantikus katonai költségvetést (tavaly 877 milliárd dollár értékben). Graham, aki az orosz invázió óta háromszor is járt Kijevben, növelni szeretné az Egyesült Államok Ukrajnával szembeni, amúgy is hatalmas elkötelezettségét. Ugyanakkor pusztán politikai opportunizmusból Trump újraválasztási törekvését is támogatja. Július 2-án megfizette az árát annak, hogy megpróbálta mindkettőt elérni. A republikánus tömeg egy hatalmas Trump-párti gyűlésen a saját államában kifütyülte – ami újabb jele annak, hogy a pártban a Kijevnek nyújtott támogatás növelését ellenzők, akik a konfliktus kezdetén még elenyésző kisebbségben voltak (2022 márciusában 9%), mostanra többségbe kerültek.

Eközben a demokrata oldalon, ahol a neokonzervativizmus egyre nagyobb teret nyer, és Trump izolacionista álláspontja csak megerősíti azokat, akik támogatják az ukrán ügyet. Ha a háború jövőre is folytatódik, kulcsszerepet fog betölteni az amerikai elnökválasztási kampányban. És lehet, hogy olyan vita lesz, amelyet még nem láttunk, amelyben az egykor kiszámítható polaritások megfordulhatnak.

A szerző, Serge Halimi a Le Monde diplomatique szerkesztőségi igazgatójának tanácsadója.

Fordította: Kleinheincz Ferenc

SERGE HALIMI